


استفتائات وقف

از مقام معظم رهبری (ادام الله ضله)

استفتاء: در شهرستانی که دارای حدود هشتاد روستا می باشد کلیه زمینهای این مناطق اعم از مزروعی و مسکونی توسط شخصی که از نزدیکان رضا شاه بوده تصاحب شده و بعداً هم وقف گردیده آیا اینگونه وقف که ایشان صاحب اصلی نبوده صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی
 وقف باید از طرف مالک یا کسی که مالک با او اختیار داده باشد واقع شود و با فرض شک محمول بر صحت است و خصوصیات موضوع باید در محاکم شرعی رسیدگی شود
 در محاکم شرعی رسیدگی شود
 ۱۱۱۱۶



بسمه تعالی

وقف باید از طرف مالک یا کسی که مالک با او اختیار داده باشد واقع شود، و با فرض شک محمول بر صحت است و خصوصیات موضوع باید در محاکم شرعی رسیدگی شود.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای


استفتاء: در روستائی از زمان قدیم تکیه ای وجود داشته که اهالی بعلت منحصر بفرد بودن آن موقوفات حسینی را به آن اختصاص میداده اند حالیه با عنایت به افزایش جمعیت تکیه فوق الاشاره گنجایش کافی نداشته و مردم در سرما و گرما در خارج از آن جهت مراسم عزاداری و غیره بسر می برند لذا اهالی با همیاری و همدلی اقدام به احداث حسینیه جدیدی بنام مبارک قائم آل محمد (ص) نموده اند. خواهشمند است نظر مبارک مقام معظم رهبریت و مرجعیت را در خصوص سئوالات ذیل اعلام تا ملاک عمل واقع گردد.

آیا می‌توان از وسائل تکیه مذکور اعم از فرش و ظروف و غیره در حسینیه جدید استفاده نمود یا خیر؟

لازم به توضیح است مقدار زیادی از وسایل ذکر شده مازاد و بلااستفاده می باشد و تأمین وسایل برای حسینیه جدید با توجه باینکه اکثر اهالی از قشر مستضعف و محروم جامعه می باشند معذوراتی را بدنبال دارد.

با عنایت به اینکه تکیه مذکور ظرفیت و گنجایش کل جمعیت روستا را ندارد و از طرفی جمعیت روستا آنقدر زیاد نیست که بتوان بطور همزمان از هر دو مکان استفاده نمود در خصوص نحوه استفاده از آن چگونه باید عمل نمود.

بسمه تعالی
 ۱- مسائل حسینیه قدیمی تا قابل استفاده در آن حسینیه سابق
 مایه در همان محل از آن استفاده شود مگر احراز شود که
 وقف آن بنحو عام بوده - با اهدای و در اختیار متصدیان
 باشد که در صورت مانع ندارد
 ۱۱۱۱۹



بسمه تعالی

و مسائل حسینیه قدیمی تا قابل استفاده در آن حسینیه می باشد باید در همان محل از آن استفاده شود مگر احراز شود که وقف آن بنحو عام بوده یا اهدائی و در اختیار متصدیان باشد که در اینصورت مانع ندارد.


علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای

استفتاء: طبق وصیتنامه ای قطعه زمینی وقف گردید تا برای تأمین مخارج مراسم احیاء و افطار و سحر و عزاداری مولای متقیان (ع) در شب بیست و سوم ماه مبارک رمضان در منزل واقف صرف گردد، تولید زمین مذکور در حال حیات واقف در اختیار وی، و سپس طبق سفارش واقف در وقفنامه به یکی از فرزندان ذکورش واگذار شد تا پس از وی به اولاد او بطناً بعد از بطن واگذار گردد. تولید بعد زمین مذکور را به یکی از فرزندانش واگذار نمود، و هر ساله هدف واقف و مراسم در شب مذکور انجام می گرفت.

ایشان طبق وصیتنامه ای تولیت زمین وقفی مذکور را به فرزند ارشد ذکورش سپرده است. اینک بعد از درگذشت این متولی سایر فرزندان او (اعم از اناث و ذکور) مدعی تولیت زمین مذکور و خواستار تقسیم آن در میان سایر فرزندان هستند، با توجه به سابقه مذکور و عدم ادعای سایر نوه های واقف از ناحیه فرزندان دیگرش، آیا تولیت زمین مذکور به همه نوه های واقف بطناً بعد بطن واکذار می گردد؟ البته این امر مستلزم قطعه بندی و تقسیم زمین مذکور بوده، موجب عدم تأمین اهداف وقف خواهد شد.

از طرفی دیگر به نظر می رسد به خاطر قرینه های موجود مبنی بر واکذار تولیت ها به فرزندان ذکور ارشد، دیگر فرزندان واقف و نوه های وی تا بحال ادعایی نداشته اند. آیا وصی مرحوم و متولی فعلی زمین مذکور، می تواند طبق وصیت پدرش تولیت آن را به فرزندان ارشد ذکورش واکذار کند تا به همین صورت بطناً بعد بطن وصیت شود یا نه؟

بِسْمِ
 در فرض مرقوم متولی حق جعل تولیت ندارد
 مگر آنکه در ضمن وقف ضمنی اختیار با او
 داده شده باشد و تولیت با کسی است که
 در وقف بیان شده است
 ۱۱۴۴۴



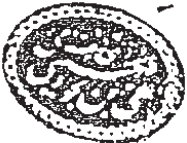
بسمه تعالی

در فرض مرقوم متولی حق جعل تولیت ندارد مگر آن که در ضمن وقف چنین اختیاری با او داده شده باشد و تولیت با کسانی است که در وقف بیان شده است.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای

استفتاء: شخصی زمین شخصی خود را جهت ساخت حسینیه وقف نموده و در آن حسینیه نماز نیز برگزار می شود شخص واقف در وصیتنامه خود قید کرده که او را در حسینیه مذکور دفن نمایند حال با توجه به کراهت خواندن نماز روی قبر و غیره آیا عمل به وصیت فوق الذکر واجب است یا خیر.

بسم الله
 اگر واقف در وقف زمین برای حسینیه
 مکان خیر برای خود استثناء کرده باشد
 عمل به وصیت وی در این باره واجب نیست
 ۱۱۶۱۰



بسمه تعالی

اگر واقف در وقف زمین برای حسینیه مکان قبر برای خود استثناء کرده باشد عمل به وصیت وی در این باره واجب است.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای

استفتاء: اطراف زمین مزروعی اراضی متعلق به موقوفه، که قبلاً مزروعی بوده ساختمان شده جهت منزل مسکونی یا بعداً می شود و از کشت و زرع افتاده است ولی زمین موقوفه کنار آن ساختمان منزل که با مساحت کم نمی شود برای موقوفه خانه سازی کرد و نه قابل کشت زیرا که همسایه ساختمان مانع محصور شدن است بنابراین زمین موقوفه بلااستفاده است و رها شده است حضرت تعالی اجازه می فرمائید که اینگونه زمین موقوفه را با زمین دیگری با در نظر گرفتن صلاح وقف معاوضه کرد و در صورتیکه معاوضه آن را اجازه نمی فرمائید آیا اجازه می فرمائید که اینگونه اراضی موقوفات برای مدت مدیدی مثلاً نود و نه ساله اجاره داده شود، بهر حال استدعا می شود جواب آنرا مرقوم فرمایند.

بسمه تعالی

با امکان استفاده از وقف ولو با اجازه داران
آن شهر آن جایز نیست و در نظر کواحل
باید زیر نظر متولی شرعی و در جهت منف
از وقف استفاده نمود



۱۳۰۶۸

بسمه تعالی

با امکان استفاده از وقف ولو با اجازه دادن آن تبدیل آن جایز نیست و در
فرض سؤال باید زیر نظر متولی شرعی و در جهت وقف از وقف استفاده
شود.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای

استفتاء: محل یخچال قدیمی که منافع اجاری آن وقف روضه خوانی و اطعام و خرج ازدواج
اشخاص بی بضاعت می باشد مدتی است از حیز انتفاع افتاده آیا می توان محل مذکور را جهت
ساختمان حسینیه به اجاره طویل المدت در اختیار کسی قرار داد و در اجاره نامه موضوع وقف را
قید کرد.

بسمه تعالی

در فرض مذکور با رعایت مصلحت و وقف
وزیر نظر متولی شرعی مانع ندارد و باید
مال الاجاره کماکان طبق وقف مصرف شود



۱۳۵۷۲


بسمه تعالی

در فرض مذکور با رعایت مصلحت وقف و زیر نظر متولی شرعی مانع ندارد و باید مال الاجاره کماکان طبق وقف مصرف شود.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: فردی بعنوان صاحب ملک که دارای سند مالکیت است و مرحوم شده این زمین را قصد داشته که جهت مسجد وقف نماید، بازماندگان مرحوم نیز زمین را که آن مرحوم قصد داشته مسجد کند جهت مسجد واگذار نموده اند، ولی عده ای می گویند که ششیده ایم زمین فوق وقف است و سندی که دال بر وقفیت باشد در دست نیست، عده ای اظهار می دارند کاروانسرا بوده است، عده ای اظهار می دارند که زمین و گل انداز بوده است. خواهشمند است نظر خود را در مورد اینکه آیا می توان این زمین را جهت مسجد اختصاص داد یا نه بیان فرمائید.

بسم
اگر وقف بودن آن معلوم نیست و بین مردم هم
شایع بر وقف بودن نیست محکوم ملکیت برای
ذی الید بوده و واگذاری برای مسجد صحیح است
۱۱۷۷۳



بسمه تعالی


اگر وقف بودن آن معلوم نیست و بین مردم هم شایع بوقف بودن نیست محکوم به ملکیت برای ذی الید بوده و واگذاری برای مسجد صحیح است.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: در روستای ما چند مسجد و حسینیه و یک تکیه بنام هیئت است که در ایام و لیالی عزاداری می کنیم و اطعام می کنیم همان طور که عرف زمان ما شده که در همه شهرها و قصبات در مساجد و تکایا مجالس ترحیم برگزار میکنند ما هم در مساجد مجالس ترحیم و در

هیئت اطعام برگزار می کنیم بعضی از مجالس ازدواج هم در هیئت طعامی پخت می کنیم و در همان ظروف وقفی و در همان بنا به جمعیت میخورانیم آیا استفاده از بنا و فرش و ظروف وقفی که خود همین مردم پول جمع آوری کرده اند و ساخته اند و خریده اند جایز است یا خیر؟ توضیح اینکه بنای هیئت و ظروف و فرش وقف سید الشهداء (ع) است.

بسمه
برای مردم ساختمان و ظروف تهیه اختصاص داده شد
با برهان استفاده شود و تغییر ندهند
۱۱۷۸۴



بسمه تعالی

برای هر چه ساختمان و ظروف تهیه و اختصاص داده شده باید همان استفاده شود و تغییر ندهند.

علی بن الجواد الحسینی الخامنهای

س ۷۳- زمینی جهت احداث مسجد وقف شده و شخصی با قولنامه عادی رایج در روستا با مشخصاتی که فتوکپی آن پیوست می باشد فروخته است نظر شرع و قانون نظام مقدس اسلام خرید و فروش این زمین وقف شده چه حکمی دارد در زمین مورد بحث به قصد وقف ابدی خریداری شده و بعداً با قیمت بیشتری بفروش رفته است .

بسمه
اگر زمین پس از خرید در وقف است و کومر متولی
سرمی یا همت وقف داده شده وقف تمام است
و تا پس از خرید در فروش نیست و اگر وقف تمام است
ولو از همت اینکه قبض معتبر در وقف
حاضر نش باشد فرزند آن بلا مانع است



۱۲۶۲۱

بسمه تعالی

اگر زمین پس از خریداری وقف شده و تحویل متولی شرعی یا جهت وقف داده شده باشد وقف تمام است و قابل خرید و فروش نیست و اگر وقف تمام نیست ولو از جهت اینکه قبض معتبر در وقف حاصل نشده باشد فروش آن بلامانع است .

علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای

استفتاء: حسینیه شهداء اجناس اسقاطی و از کار افتاده دارد خواهشمند است دستور فرمائید از طرف دفتر محترم نمایندگی فروش اجناس فوق را به شورای اسلامی و هیئت امنای حسینیه فوق الذکر واگذار کرده تا اجناس اسقاطی فروخته شود و به جای آن اجناس مورد نیاز و قابل استفاده خریداری و جایگزین گردد، خداوند به مقام معظم رهبری طول عمر با برکت عنایت فرماید .

بسم تعالی

اگر به هیچ وجه اجناس مذکور در خود آن حسینیه
قابر استفاده نیست ، و حسینیه های دیگر هم
با مراعات الاقرب فالاقرب نیاز ندارند
در این صورت متولی شرعی حسینیه با در نظر
گرفتن مصلحت وقف میتواند بفروشد و بکهرف حسینیه برساند



۱۳۵۵۸


بسمه تعالی

اگر به هیچ وجهی اجناس مذکور در خود آن حسینیه قابل استفاده نیست، و حسینیه های دیگر هم با مراعات الاقرب فالاقرب نیاز ندارد در این صورت متولی شرعی حسینیه با در نظر گرفتن مصلحت وقف میتواند بفروشد و بمصرف حسینیه برساند.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای

استفتاء: معروض بر اینکه اینجانبان از اهالی قریه همجوار مسجد جامع بودیم، لکن مهاجرت نموده و بمنظور توسعه مسجد زمین مسکونی خود را وقف مسجد نموده ایم، آیا می شود دیگران به آن زمینها دخل و تصرف کنند یا خیر؟

بِسْمِ اللَّهِ
 بهمان نحویکه زمین وقف شد است
 باید عمل شود و اختیار دخل و تصرف
 در زمین موقوفه با متولی شرعی موقوفه است
 که باید با رعایت مصلحت وقف و در جهت
 وقف مورد استفاده قرار گیرد
 ۱۳۵۵۳



بسمه تعالی

به همان نحویکه زمین وقف شده است باید عمل شود و اختیار دخل و تصرف در زمین موقوفه با متولی شرعی موقوفه است که باید با مراعات مصلحت وقف و در جهت وقف مورد استفاده قرار گیرد.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: منطقه ما یک منطقه کشاورزی می باشد که در گذشته این مناطق بصورت موقوفه اعلام شد و الان متولیان امر اصرار بر دریافت موقوفات دارند و از آنجا که اهالی در یک تحیر زایدالوصفی قرار دارند از طرفی نه رضایت به تصرف در مال سید الشهداء (ع) دارند و از آن طرف هم می دانیم که سید الشهداء (ع) رضایت به دریافت مال دیگران را ندارند زیرا موضوعی که در این مورد مطرح است این است که اولاً در مالکیت مالکین آن زمان حرف است و مورد اشکال، و بر فرض صحت مالکیت آنها این مسئله مطرح می شود که در زمان واقفین مقدار زمین زیر کشت بسیار

محدود بوده بعنوان مثال در یک سطح زیر کشت اغلب از ۲۰ هکتار تجاوز نمی کرده لکن بعدها بر اثر زحمات و تلاشهای خود کشاورزان سطح زیر کشت به مقدار ۱۵۰، ۲۰۰ و حتی بیشتر هم رسیده است لذا تقاضا داریم اولاً مشخص بفرمائید که مقدار مازادی که بدست خود کشاورزان آباد شده و جزو موقوفات محسوب می گردد یا خیر تا اهل منطقه را از این مشکل شرعی نجات دهید.

اصل وقف واقف نسبت به آنچه در ظاهر مالک آن بوده است
 محکوم به صحت و نفوذ است مگر آنکه هلاکت آن بطریق شرعی ثابت شود، ولی
 اراضی که در گذشته و در زمان انشاء وقف بصورت جنگل یا بیشه و نیزار یا مرداب یا مرتع طبیعی از اراضی موات اصلی بوده و انفال
 و اموال عمومی بوده است و هم خاص ملک شخصی یا موقوفه نبوده است و وقف نسبت به آن تسری و شمول ندارد، بلکه اشیاء و اراضی
 منکفصه می‌گفتند که آنرا بقصد ملک برای خودشان یا احیاء کردن در اراضی، لکن آن به آنان به ارث یا بیع منتقل گردیدند
 ۱۳۶۳



بسمه تعالی

اصل وقف واقف نسبت به آنچه که در ظاهر مالک آن بوده است محکوم به صحت و نفوذ است مگر آنکه خلاف آن به طریق شرعی ثابت شود ولی اراضی که در گذشته و در زمان انشاء وقف بصورت جنگل یا بیشه و نیزار یا مرداب یا مرتع طبیعی از اراضی موات اصلی و جزو انفال و اموال عمومی بوده است و حریم خاص ملک شخصی یا موقوفه نبوده است و وقفیت نسبت به آن تسری و شمول ندارد، بلکه اینگونه اراضی ملک اختصاصی کسانی است که آنرا قصد تملک برای خودشان احیاء کردند و یا از احیاء کنندگان آن به آنان به ارث یا بیع منتقل گردید.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: در ادوار مختلف موقوفاتی با توجه به شرایط زمان و مکان توسط مؤمنین انشاء و بمرحله اجرا در آمده است لکن در حال حاضر کاربرد برخی از آنها با شرایط و اوضاع و احوال اجتماعی، اقتصادی جامعه هماهنگی نداشته و بعضاً متداول نمی باشد. سئوالاتی که در این زمینه مطرح است عبارتند از:

آیا می توان با توجه به شرائط روز و در جهت مصالح دولت و امت اسلامی و با ملحوظ نگهداشتن نیت اصلی واقف و در جهت هماهنگی با سایر برنامه های مدون و جاری دولت در کاربرد نظرات واقف تغییراتی بعمل آورد؟

وقف میراث جاویدان شمیران ۷۸ و ۷۹ بهار و تابستان ۱۳۹۱ ۱۹

بسمه تعالی

حکم در این سه مورد سؤال هم از مسئله قبل معلوم شد و تغییر وقف جایز نیست و اگر مخارجی دارد که عمل بوقف موقوف بر آن است و همچنین حق متولی در تحریر الوسیله حضرت امام قدس سره الشریف بیان فرموده اند عمل بآن مجزی است انشاء الله تعالی

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: در جنب مسجد جامع کاروانسرا و قبرستانی در زمان سابق بوده است که شخصی آن قبرستان را اجاره طویل المدت نموده است و مغازه‌هایی ساخته و به افراد اجاره داده است و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران اداره اوقاف تعدادی از مغازه‌ها را در تصرف خود درآورده است و با ساکنین تجدید اجاره نمود. و بدلیل عدم تشخیص تولیت مدتی امام جماعت مدعی تولیت بوده است و در آن وقفنامه تصریح شده به تولیت آن و راجع به تولیت امام مسجد در آن وقفنامه ذکری نشده است و اکنون امام مسجد مدعی است که باید اجاره به امام مسجد داده شود با اینکه در وقفنامه تصریح و تنصیب به تولیت آن شده فعلاً سؤال این است که صاحبان مغازه‌ها که افراد متدین و صالحی هستند آیا می‌توانند اجاره را به امام مسجد بدهند و یا شرعاً باید اجاره را به متولی منصوص بدهند و بر فرض عدم جواز پرداخت آن به امام جماعت مسجد آیا نسبت به مال الاجاره سالهای گذشته چه باید کرد آیا صاحبان مغازه‌ها برائت ذمه پیدا کرده‌اند و یا مدیون هستند یا آن کس که اجاره گرفته مدیون است باید استرداد شود و به متولی اصلی آن پرداخت شود آنچه رأی مبارک است مرقوم فرمائید چون خیلی مورد احتیاج می‌باشد، در ضمن توضیحاً آیا میشود اجاره را به اداره اوقاف پرداخت نمود و اگر آن اداره از ساکنین مغازه‌ها اجاره دریافت کرد مستأجر بری ذمه می‌شوند یا خیر؟

بسم الله
اهل و عقیبت و تولیت خاص موقوفه
الکرز باشد باید تصرفات موقوفه با
اجازه متولی بری باشد و وجه اجاره نیز به او
ردا هست و نسبت به تصرفات گذشته
هم وجه اجاره را باید به او می‌پردازند و وجهت
تحقیق در این باره خوب است به علماء مشرف
مسئولین ذریعه راهم آید
۱۳۱۳۹

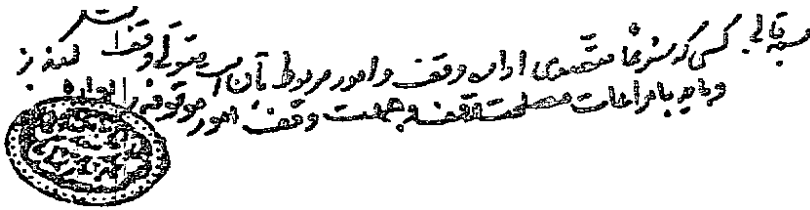


بسمه تعالی

اصل وقفیت و تولیت خاص موقوفه اگر محرز باشد باید تصرفات در موقوفه با اجاره متولی شرعی باشد و وجه اجاره نیز به او پرداخت شود و نسبت به تصرفات گذشته هم وجه اجاره را باید به او بپردازند، و جهت تحقق در این باره خوب است به علماء محترم شهر و مسئولین ذیربط مراجعه نمائید.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: تولیت یعنی چه و متولی چه وظایفی و چه اختیاراتی نسبت به موقوفه دارد؟



بسمه تعالی

کسی که شرعاً متصدی اداره وقف و امور مربوط به آن است متولی وقف است و باید مراعات مصلحت وقف و جهت وقف امور موقوفه را اداره کند.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: آیا تولیت حقیر که واقف آن را بمن داده و بنده قبول کرده ام و فتوکی آن سند

ضمیمه است کسی می‌تواند آنرا باطل اعلام کند؟

بسمه تعالی. عباداً اینکه شخص شرعاً متولی است کسی نمی‌تواند تولیت او را باطل کند. بلکه در صورت فیانت حاکم شرع می‌تواند او را عزل نماید.

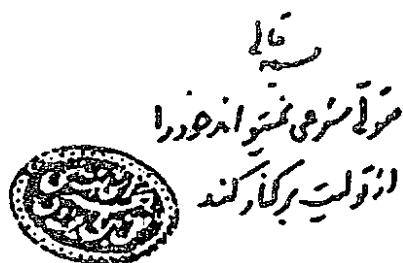


بسمه تعالی

بعد از اینکه شخص شرعاً متولی شد کسی نمی تواند تولیت او را باطل کند
بلی در صورت خیانت حاکم شرع میتواند او را عزل نماید.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای

استفتاء: آیا حقیر شرعاً میتوانم اعتراض از تولیت موجود نمایم یا خیر، با توجه به اینکه واقف
از دنیا رفته و چنین شرطی هم ابتداء عقد این سند ذکر نشده است.



بسمه تعالی

متولی شرعی نمیتواند خود را از تولیت برکنار کند.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای

استفتاء: زمینی است موقوفه روشنائی مسجد که در اثر احداث خیابان قسمت اعظم آن
در مسیر خیابان قرار گرفته است حال اگر توسط متولی یا مستأجر روی باقیمانده موقوفه احداث
ساختمان بصورت تجاری یا مسکونی شود آیا ساختمان احداث شده وقف محسوب می شود یا فقط
زمین وقف می باشد.

بسمه تعالی

هرگونه تصرف در موقوفه باید زیر نظر متولی شرعی وقف و صلاح وقف باشد
و ساختمان احداثی ملک اهدا کننده است، ولی هاباره زمین را باید به متولی شرعی موقوفه سپرد از دید



۱۴۳۶۷

بسمه تعالی


هر گونه تصرف در موقوفه باید زیر نظر متولی شرعی وقف و صلاح وقف

باشد و ساختمان احداثی ملک احداث کننده است، ولی اجاره زمین را باید به متولی شرعی موقوفه بپردازد.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: واقفی قطعه زمینی را جهت احداث گورستان وقف کرده و عده ای اقدام به تصرف این قطعه زمین نموده و آن را به زمین فوتبال تبدیل نموده اند از آن مرجع معظم تقاضا داریم حکم شرعی مسئله را بیان فرمایند.

بِسْمِ اللَّهِ
اگر زمین ملک شرعی واقف بوده و آن را وقف
قبرستان کرده و حکم شرعی بر آن زمین اموات
حکم وقف بر آن مترتب شود و تبدیل آن
و تغییر آن زمین و زمین جایز نیست
۱۵۸۳۳



بسمه تعالی

اگر زمین ملک شرعی واقف بوده و آن را وقف قبرستان کرده و تحویل متولی برای دفن اموات داده حکم وقف بر آن مترتب می‌شود و تبدیل آن و تغییر آن بزمین ورزش جایز نیست.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای